



CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Adresa nr. 16382/2024 din data de 04.11.2024

Biroul permanent al Senatului

566, 7-11. 2024

Domnului Mario-Ovidiu OPREA,
Secretarul general al Senatului României

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. XXXV 4070 din 01.10.2024 prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea unor acte normative în vederea combaterii violenței - România fără violență (b479/23.09.2024)*, în vederea avizării, vă comunicăm că această solicitare a fost analizată în ședința din data de 31 octombrie 2024 a Comisiei nr. 1 – reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la avizul solicitat, Comisia a reținut că propunerea legislativă nu privește activitatea autorității judecătorești, în sensul atribuit acestei sintagme în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009 și Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014), astfel că nu se încadrează în categoria actelor normative care sunt supuse avizării Consiliului Superior al Magistraturii conform art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

Propunerea legislativă a fost analizată de comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii din perspectiva exprimării unui punct de vedere, constatându-se că dispozițiile acesteia vizează:

- agravarea tratamentului sancționator al infracțiunilor pentru care poate fi aplicată pedeapsa amenzii penale, prin creșterea valorii limitelor între care se stabilește suma corespunzătoare unei zile-amendă pentru persoana fizică, precum și a tratamentului sancționator pentru infracțiunea de lovire sau alte violențe, prevăzută de art. 193 din Codul penal, prin majorarea limitelor speciale ale pedepsei închisorii atât pentru varianta tip, cât și pentru variantele agravate, dar și prin prevederea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi pentru cea de a doua variantă agravată;



Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37



Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro



Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

- modificarea regimului punerii în mișcare a acțiunii penale în ipotezele vizate de art. 157 alin. (4), art. 193 și art. 199 din Codul penal, astfel încât procurorul să poată exercita acțiunea penală din oficiu și în situațiile în care persoana vătămată a introdus plângere prealabilă sau și-a retras plângerea prealabilă;

- modificarea și completarea unor dispoziții din Legea nr. 26/2024 privind ordinul de protecție, vizând clarificarea sensului dispoziției de la art. 8 alin. (8), reglementarea unei variante agravate pentru infracțiunile prevăzute la art. 18, în situația în care persoana a mai comis anterior o infracțiune de încălcare a măsurilor dispuse prin ordinul de protecție sau ordinul de protecție provizoriu, precum și consacrarea posibilității și pentru persoana în beneficiul căreia a fost emis ordinul de protecție de a solicita revocarea acestuia sau înlocuirea măsurii dispuse.

1. În ceea ce privește propunerile care vizează agravarea tratamentului sancționator, Comisia a reținut că, chiar dacă stabilirea pedepselor pentru faptele ce constituie infracțiuni este un aspect care ține de politica penală a statului, totuși **propunerea de introducere a pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi pentru cea de a doua variantă agravată a infracțiunii prevăzute la art. 193 din Codul penal ar trebui reanalizată** întrucât nu este corelată cu alte reglementări din același act normativ, de vreme ce Codul penal în vigoare nu prevede o astfel de pedeapsă pentru infracțiuni mai grave, precum cea de vătămare corporală, prevăzută la art. 194, sau cea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, prevăzută la art. 195.

2. Referitor la **propunerile de modificare a regimului punerii în mișcare a acțiunii penale în ipotezele vizate de art. 157 alin. (4), art. 193 și art. 199 din Codul penal**, Comisia a apreciat că acestea nu sunt în acord cu concepția de ansamblu a legislației actuale, referitoare la instituția plângerii prealabile.

Reglementarea instituției plângerii prealabile în legislația penală actuală dă expresie principiului disponibilității, răspunzând necesității ca în cazul anumitor infracțiuni să primească preferință manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a persoanei care a săvârșit infracțiunea, astfel încât, ca regulă, punerea în mișcare a acțiunii penale se poate realiza doar dacă persoana vătămată a introdus plângerea prealabilă în condițiile legii.

Prin excepție, din rațiuni care țin de asigurarea unei protecții sporite pentru persoanele vătămate aflate în unele situații de vulnerabilitate accentuată, legiuitorul a prevăzut posibilitatea punerii în mișcare și din oficiu a acțiunii penale.

Această posibilitate reglementată cu titlu de excepție nu anulează însă principiul disponibilității, ci este subsidiară acestuia, întrucât, așa cum s-a reținut într-o decizie a instanței



supreme de unificare a jurisprudenței¹, „în caz contrar, legiuitorul ar fi renunțat în totalitate la ipoteza punerii în mișcare a acțiunii penale condiționat de formularea plângerii prealabile.”

Aceeași decizie a Înaltei Curți de Casație și Justiție oferă și alte repere care ilustrează edificator concepția legiuitorului asupra instituției plângerii prealabile, concluzionând că:

„154. Prin urmare, sensul prevederilor art. 157 alin. (4) și ale art. 199 alin. (2) din Codul penal nu este acela ca, în situațiile astfel reglementate, procurorul să dobândească un drept discreționar de a decide dacă pune în mișcare acțiunea penală din oficiu sau la plângerea prealabilă, indiferent de manifestarea de voință a persoanei vătămate, ci acela de a exista o protecție suplimentară, superioară, pentru ocrotirea intereselor persoanelor vătămate care, din varii motive, rămân în pasivitate, procurorul dobândind un rol subsidiar.

155. Astfel, acțiunea penală nu ar putea să fie pusă în mișcare din oficiu cât timp, la momentul emiterii ordonanței de către procuror, exista o plângere prealabilă care întrunea toate cerințele legii.

156. În consecință, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu sau considerată astfel numai atunci când interesele persoanelor vulnerabile nu au fost apărate fie din cauza faptului că manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul tragerii la răspundere penală a făptuitorului nu întrunește cerințele plângerii prealabile, fie din cauza inexistenței unei plângeri, nu și în cazul în care plângerea prealabilă a fost formulată cu respectarea tuturor dispozițiilor legale.”

Având în vedere și aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis că „În cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate sau din oficiu, iar persoana vătămată a depus deja o asemenea plângere, acțiunea penală trebuie considerată ca fiind pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, așa încât retragerea plângerii prealabile poate interveni conform art. 158 alin. (1) din Codul penal.”

Așadar, în concepția normativă actuală, recunoașterea, în unele dintre situațiile în care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, a posibilității ca acțiunea penală să fie pusă în mișcare și din oficiu de către procuror, în cazuri de excepție prevăzute expres de lege, nu poate să conducă la anihilarea regimului juridic al plângerii prealabile și a consecințelor introducerii acesteia.

Mai exact, aceasta posibilitate nu înseamnă că procurorul este îndrituit să exercite din oficiu acțiunea penală dacă persoana vătămată a introdus plângere prealabilă în condițiile legii.

¹ Decizia nr. 30 din 3 iunie 2024 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 585 din 25 iunie 2024, par. 150.



Dimpotrivă, procurorul poate exercita acțiunea penală din oficiu numai dacă persoana vătămată nu a introdus plângere prealabilă fie pentru că nu a formulat nicio sesizare a organelor judiciare, fie pentru că aceasta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru fi considerată o plângere prealabilă.

Tot astfel, posibilitatea procurorului de a exercita din oficiu acțiunea penală în situațiile în discuție nu înseamnă că, dacă persoana vătămată a introdus plângerea prealabilă în condițiile legii, retragerea acesteia ar fi condiționată de însușirea de către procuror în aplicarea art. 158 alin. (4) din Codul penal. Dimpotrivă, necesitatea însușirii de către procuror subzistă numai în situația în care acesta a pus în mișcare acțiunea penală din oficiu, dacă persoana vătămată nu a introdus plângere prealabilă în condițiile legii.

În dezacord cu această concepție de ansamblu a reglementării actuale, propunerea legislativă ar avea ca finalitate consacrarea posibilității procurorului de a exercita acțiunea penală din oficiu, dacă persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, chiar și atunci când a fost introdusă plângere prealabilă în condițiile legii. Situația ar urma să fie aceeași în cazul infracțiunii lovire sau alte violențe, dacă este săvârșită în vreuna dintre circumstanțele prevăzute în prezent la art. 193 alin. (2¹) din Codul penal, sau în cazul infracțiunii de violență în familie prevăzută la art. 199 din Codul penal.

În același timp, așa cum este expres precizat în reglementările propuse, procurorul ar putea pune în mișcare din oficiu acțiunea penală chiar dacă a intervenit retragerea plângerii prealabile.

Practic, în toate aceste situații, instituția plângerii prealabile și-ar pierde orice relevanță din perspectiva calificării care îi este atribuită în sistemul normativ actual, în care este recunoscută atât ca o condiție de pedepsibilitate, cât și ca o condiție de procedibilitate.

Mai mult, propunerea legislativă promovează o concepție similară și în privința infracțiunii de lovire sau alte violențe prevăzută la art. 193 alin. (1) și (2) din Codul penal, pentru care introduce posibilitatea ca acțiunea penală se fie pusă în mișcare și din oficiu, fapt care înseamnă, practic, o renunțare la concepția normativă actuală în care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea plângerii prealabile.

Toate aceste situații pun în lumină faptul că propunerea legislativă nu este corelată cu reglementarea actuală referitoare la regimul juridic al plângerii prealabile, contrar prevederilor art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care statuează că:

„Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care:





CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

a) proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune;”

Pentru motivele expuse, comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că dispozițiile din cuprinsul propunerii legislative, care nu sunt în acord cu regimul juridic al plângerii prealabile, ar trebui eliminate.

3. În ceea ce privește propunerile de modificare și completare a Legii nr. 26/2024 nu au fost formulate observații întrucât argumentele invocate în sprijinul acestora în expunerea de motive sunt pertinente și pot justifica promovarea acestora.

Comisia a semnalat doar faptul că, dacă aceste propuneri vor fi promovate, **din rațiuni similare ar fi necesară și modificarea și completarea în același sens a Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.**

Cu deosebită considerație,

Judecător Andreea Simona UZLĂU
Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii



Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37



Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro



Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

Număr de înregistrare în registrul de evidență a prelucrărilor de date cu caracter personal 2359

Pagina 5 din 5